

ЛИТЕРАТУРА

1. Бахтин М. М. Проблемы творчества Достоевского / М. М. Бахтин. – Киев : Next, 1994. – 511 с.
2. Набоков В. В. Русский период. Собрание сочинений в 5 томах / Набоков В. В. ; сост. Н. Артеменко-Толстой ; предисл. А. Долинина ; прим. М. Маликовой. – СПб. : Симпозиум, 2004. – Т. 1. – 832 с.
3. Злочевская А. В. Художественный мир Владимира Набокова и русская литература XIX века / А. В. Злочевская. – М. : Изд-во МГУ, 2002. – 188 с.
4. Сараскина Л. Набоков, который бранится / Сараскина Л. // В. В. Набоков: Pro et contra. – СПб. : Изд-во русск. христ. гуманист. инст., 1997. – Т. 1. – С. 542–571.
5. Достоевский Ф. М. Комментарии. Собрание сочинений в 15 томах / Ф. М. Достоевский. – Л. : Наука, 1994. – Т. 13. – 534 с.
6. Достоевский Ф. М. Кроткая / Ф. М. Достоевский // Собр. соч. В 12 т. – М. : Правда, 1982. – Т. 12. – С. 463–501.
7. Набоков В. В. Приглашение на казнь. Лолита / В. В. Набоков ; вступ. ст. В. А. Прошина. – М. : Пресса, 1994. – 480 с.
8. Гроссман Л. Достоевский / Гроссман Л. – М. : Молодая гвардия, 1963. – 544 с.
9. Люксембург А. Комментарии / А. Люксембург // Набоков В. В. Собр. соч. В 5 т. ; пер. с англ., сост. С. Ильина, А. Кононова. – СПб. : Симпозиум, 1997. – Т. 2. – С. 11–14.

УДК 180.290+1

Ізосімова С.О.
(Донецьк, Україна)

ПІСНЯ САМОТНЬОГО СЕРЦЯ...

У статті розкривається трагічна життєва доля класика української літератури – Ольги Юліанівни Кобылянської. Проводиться паралель між її життєвим і творчим шляхом на прикладі конкретних літературних творів письменниці.

Ключові слова: *фемінізм, сцена, жіноче питання, жіночий рух, новела, повість, самотність.*

В статтє раскрывается трагический жизненный путь классика украинской литературы – Ольги Юлиановны Кобылянской. Проводится параллель между её творческим и жизненными путями на примере конкретных литературных произведений писательницы.

Ключевые слова: *феминизм, сцена, женский вопрос, женское движение, новелла, повесть, одиночество.*

The article deals with the tragic life of a famous ukrainian author O. Kobylyanska.

«Я не була ніколи щасливою. Найкращі хвилини для мене були, коли я писала свої твори та закінчувала їх. Я любила свої мрії, гори, зіркове небо та землю, і осінь».
(О. Кобилянська)

Від самого народження Ольга знаходилася серед великої кількості людей. У її батьків вже були два хлопчики – шестирічний Максиміліан, чотирирічний Юліан та дворічна дівчинка Євгенія. Її батько, Юліан Кобилянський був винятковою людиною – мав прекрасне сопрано та музичний слух. мати, в дівочтві – Марія Вернер, заради чоловіка вивчила українську мову, хоча в її родині розмовляли лише польською.

З 13 років Ольга почала писати вірші німецькою мовою. Це була її третя рідна мова. «Чогось мені не вистачало в душі. Чимось вона була часом сповнена, часами сповнена сумом...». Саме ця туга і сум виявлялися у її віршах того періоду.

Завдяки вчительці, пані Міллер, Кобилянська відчула справжній смак до навчання, у неї прокинулася жага («до пізнання усіх наук»), однак освіта Ольги, як і її старшої сестри, закінчилась чотирма класами. Освіта коштувала грошей, а їх у родині не вистачало.

Дівчина надзвичайно захохалася у театр та сцену, але це бажання не знайшло відклику у рідних. Тільки записувати свої думки та мрії до щоденника їй ніхто не міг заборонити. «Мабуть, я щось дуже... величне хотіла створити, щось, що було лише незвичайним, великим-великим людям дозволено. А я, я така, неосвічена».

Все змінилось, коли відбулося знайомство з Софією Окуневською, донькою лікаря, яка в подальшому стала першою жінкою у західній Україні, що отримала вищу освіту та мала професію лікаря. «Від неї пішло то світло, за яким я так тужила, невиразно мріяла. Вона заговорила до мене українською мовою, переконуючи мене, що мені треба писати не по-німецьки, а для свого народу – по-українськи, навчила фонетикою писати, надавала українських книжок, стала моюю подругою» [1].

Крім того, Кобилянська захоплюється модними на той час ідеями фемінізму. знайомиться з основоположницею жіночого руху в Україні Наталею Кобринською. Усвідомлюючи нові ідеї рівності між чоловіком та жінкою і справедливості, Ольга з подивом помічала, наскільки вони близькі до її власних думок: «У мене серце розривається, коли я думаю про те, як послідовно робиться все, щоб знищити мої здібності. Бувають хвилини, бувають години, коли мені здається, що я втрачаю розум. Я змушена відкласти усю духовну роботу і ніби служниця, готувати, мести, прати... Що ж з мене вийде? Служниця! Я не хочу бути служницею...» (з власного щоденника О. Кобилянської).

Ідеї фемінізму захоплювали Кобилянську недовго, молода жінка швидко прийшла до розуміння того, що жіноче питання – лише частина невичерпного горя та несправедливості, що сповнюють цей світ. У 1895 р. у місті Маковою Ольга писала: «Для мене жіноче питання – точка, яку я пройшла, та віднині не буду навіть писати тенденційні новели, такого роду, як “Людина”».

Все, що відбувалось навкруги, не залишало її байдужою, емоції та творче натхнення постійно потребували виходу: «Я писала, коли кохала, писала, коли терпіла, писала, коли не знаходила задоволення своїх особистих бажань зовні, коли бачила несправедливість, яку чинили людям, звірятам, птахам...».

Кобилянська закохувалась часто і відчайдушно, але справжнім почуттям став брат Н. Кобринської, студент-медик Євгеній Озаркевич. Вони зустрічалися, коли він (Геня,

як його ніжно називала Ольга) приїжджав у батьківський будинок на канікули. Однак у плани молодого, талановитого медика сімейне щастя зовсім не входило і це почуття поволи згасало. Своїми почуттями дівчина ділилася тільки з щоденником – скільки сліз вона пролила, думаючи про коханого: «Мій світ – це мій столик з книжками, і це все...».

Йшов час і серце потребувало кохання. Ще одним серйозним захопленням О. Кобилянської став німець Ернст Зеглер. Ользі здавалось, що вони розуміють один одного з півслова, але... лише здавалось. І ці відношення закінчились нічим. «У моєму житті нечасто присутня радість... Чому жоден чоловік не кохає мене довгий час? Чому я для всіх лише “товариш”?» (з щоденника О.К.)

Остання спроба мати нормальне жіноче щастя знову закінчилася невдачею. Життя з талановитою, сильною, розумною жінкою під силу не багатьом чоловікам. Не вдалося це і Й. Маковею, якому Ольга написала надзвичайно відвертого і щирого листа, а він поїхав і невдовзі одружився.

А Ольга так і не вийшла заміж.

Життя Ольги становилося все більш тяжким, лише за письмовим столом вона знаходила втіху: «... мої думки і почуття сповнені вічним сумом? Чому я винна? Коли б ви могли заглянути в моє серце... Чому не маю спокою? Чому мене оминає веселе буття людське? Моя туга ніколи не втихомириться, я страждаю, як романтики страждають».

Кобилянській було дароване довге життя, вона пережила всіх своїх близьких і рідних:

1906 р. – помирає мати,

1909 р. – молодший найулюбленіший брат Василій, який прожив лише 32 роки. Саме йому Кобилянська присвятила повість «Через кадку», де він став прототипом Нестора Обринського – одного з героїв повісті. Батько, сестра, брати... Поряд залишилась лише самотність.

У 1926 р. Ольга закінчила повість «Ангел черни», що стала останньою її серйозною роботою. Після цього твору було написано лише декілька невеликих новел.

21 березня 1942 р. Ольга Юліанівна Кобилянська померла, відправившись в останній шлях назустріч коханим і рідним.

На останок хай прозвучать рядки з листа Л. Українки О. Кобилянській, які стануть органічним підсумком даної роботи: «Цвіт папороті... тільки на деякий час прив'яне, а потім знову розквітне, як прийде та чарівна мить, коли дух виявляє свою силу посеред темної ночі, коли квітка-полум'я підіймається раптом від землі вгору, до неба, у невідомий простір...».

ЛІТЕРАТУРА

1. О.Ю. Кобилянська. Зібрання творів: у 3 т. / І О.Ю. Кобилянська. – К.: Веселка, 1985 р. – Т. 2 – 285 с.

2. Соломія Павличко. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія / Соломія Павличко. – 2-ге вид., перероб. і доп. –К.: Либідь, 1999. – 447 с.

3. Галич О. Теорія літератури: підручник / Олександр Галич, Віталій Назарець, Євген Васильєв. – К.: Либідь, 2001 – 486 с.